

Bilag nr. 3: Notat med behandling af idéer og forslag fra idéfase

Forslag til tillæg nr. 1 til Kommuneplan 2017-2029 for Grønt Danmarkskort

Der har været indkaldt idéer og forslag mv. til planlægningsarbejdet i en idéfase fra den 30. april 2020 til 29. maj 2020.

Der har den 25. maj 2020 været afholdt et digitalt borgermøde.

Der er kommet 13 forslag, idéer og bemærkninger fra:

Nr.	Part/Navn	Adresse	Postnr. og by	Mailadresse
(1)	LandboForeningen Midtjylland	Trigevej 20	8382 Hinnerup	map@velas.dk
(2)	Morten Nielsen	Løgstørvej 52	8832 Skals	morten-eva@email.dk
(3)	Morten Nielsen	Løgstørvej 52	8832 Skals	morten-eva@email.dk
(4)	Hald Ege Borgerforening	Nonbo Enge 33	8800 Viborg	sarah@wunjo.dk
(5)	Fjordklyngerådet	Ugelrisvej 32	9632 Møldrup	inge.carlskov@gmail.com
(6)	Danmarks Naturfredningsforening – Viborg Afdeling	Batum Hedevej 3	8830 Tjele	mail@jensfydendal.dk
(7)	Ulbjerg lokalråd	Ulbjerg	8832 Skals	kurt_st_torup@msn.com
(8)	Agri Nord	Hobrovej 437	9200 Aalborg SV	kbp@agrinord.dk
(9)	Lone Frandsen	Løvskal Landevej 12	8850 Bjerringbro	lovskalgaard@live.dk
(10)	Initiativgruppen Houlkær	Kildebakken 47	8800 Skals	stig.jensen.viborg@gmail.com
(11)	Lars Skovgaard	Ericavej 68	7470 Karup	iskovgaard@yahoo.dk
(12)	Ulbjerg lokalråd	Ulbjerg	8832 Skals	kurt_st_torup@msn.com
(13)	Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse	Arsenalvej 55	9800 Hjørring	

Forslag, idéer og bemærkninger handler om følgende emner:

- A. Principper for udpegning af Grønt Danmarkskort
- B. Inddragelse af lodsejere i udpegningen
- C. Konkrete forslag til indsatser i naturområder
- D. Forslag til indhold i retningslinjer for Grønt Danmarkskort
- E. Hensyn til landbrugets udviklingsmuligheder
- F. Forslag og bemærkninger til konkrete udpegninger

Emnerne ses af skemaet på næste side. Heraf fremgår desuden forvaltningens vurdering og forslag til byrådets svar på, om forslagene og idéerne kan indgå i planlægningen.

Emne	Forvaltningens vurdering og forslag til byrådets svar
A. Principper for udpegning af Grønt Danmarkskort. 1. LandboForeningen Midtjylland mener: • at det er vigtigt, at ny potentiel natur placeres i tilknytning til eksisterende, værdifuld natur. Gerne med udgangspunkt i kommunale og statslige arealer • at intensivt dyrkede marker og skove ikke bør indgå under potentiel natur. 6. Danmarks Naturfredningsforening – Viborg Afdeling foreslår: • at ådalene, i den udstrækning de ikke allerede er beskyttet i anden sammenhæng, tages med i fuld bredde som potentielle naturområder • at der udlægges en buffer af potentielle naturområder omkring heder, overdrev og moser • at de potentielle naturområder gøres store. 1. LandboForeningen Midtjylland mener, at det er vigtigt at fokusere på en videreudvikling af de allerede eksisterende, værdifulde naturområder, og at det er vigtigt, at naturområder med potentiale for at fremme livsvilkår for truede arter har høj prioritet frem for kvantitet i størrelsen på naturområder. 1. LandboForeningen Midtjylland mener, at mindre §3-arealer kun bør inddrages, hvis de ligger i umiddelbar tilknytning til større sammenhængende natur. 1. LandboForeningen Midtjylland mener, at udpegning af økologiske forbindelser skal vægte kvalitet frem for kvantitet og skal begrundes fagligt.	Det vil indgå i overvejelserne ved udpegningen af potentielle naturområder. Forslagene vil kunne lade sig gøre i det omfang, at det harmonerer med følgende hovedprincipper for udpegning af potentielle naturområder, som i store træk er udformet på baggrund af Naturrådets anbefalinger: • Koncentrationer og sammenhænge af §3-beskyttede områder omkring eller mellem naturområderne, eller som ligger solitært uden forbindelse til naturområderne • Skovrejsningsområder, der vil kunne bidrage til beskyttelse af grundvand i fx områder med særlige drikkevandsinteresser, indvindingsopland til vandværker og i følsomme vandindvindingsområder. • Potentielle vådområder • Lavtliggende eller kuperet terræn som ikke dyrkes intensivt • Projektområder med naturforbedrende tiltag Der vil i planlægningen både være et fokus på naturindsatsen for et øget naturindhold i eksisterende naturområder og et fokus på udlægningen af naturområder/potentielle naturområder/økologiske forbindelser/potentielle økologiske forbindelser, som nu eller på sigt kan binde naturen sammen i et Grønt Danmarkskort. Det vil indgå i overvejelserne ved udpegningen af naturområder. Hovedprincipperne for udpegning af naturområder er: • Alle Natura 2000-områder på land (skal med jf. Planloven) • Koncentrationer og sammenhænge af §3-beskyttede områder • Arealer med strandbeskyttelse • Koncentrationer og sammenhænge af fredskov og andre større skove • Fredede arealer, der er fredede pga. arealernes indhold af natur Det vil indgå i overvejelserne ved udpegningen af økologiske forbindelser. Hovedprincipperne for udpegning af økologiske forbindelser, som kan forbinde større naturområder er: • Vandløb mellem naturområder og økologiske forbindelser

6. Danmarks Naturfredningsforening – Viborg Afdeling foreslår, at der omkring alle bysamfund udlægges potentielle naturområder. 6. Danmarks Naturfredningsforening – Viborg Afdeling foreslår udpegning af alle landbrugsarealer som potentielle skovrejsningsarealer, bortset fra de arealer, hvor skovrejsning er uønsket, 6. Danmarks Naturfredningsforening – Viborg Afdeling foreslår, at landbrugsarealer udpeges som arealer til placering af solenergianlæg, fordi det kan fremme biodiversitet.	• Levende hegn mellem naturområder og økologiske forbindelser • Beskyttede sten- og jorddiger mellem naturområder og økologiske forbindelser • Fortidsminder mellem naturområder og økologiske forbindelser • Visse fredninger mellem naturområder og økologiske forbindelser • Koncentrationer og sammenhænge af §3-beskyttede områder mellem naturområder og økologiske forbindelser • Skove mellem naturområder og økologiske forbindelser • Projektområder med naturforbedrende tiltag mellem naturområder og økologiske forbindelser Byrådet skal i de enkelte bysamfund afveje de forskellige arealbehov i form af arealer til fx bosætning, erhverv og rekreation både på kort sigt og lang sigt. Der er derfor behov for individuelle vurderinger af de enkelte bysamfund. Der vil blive udpeget potentielle naturområder omkring bysamfundene i det omfang, at det kan følge principperne for udpegning af potentiel natur. Byrådet vil fremadrettet sætte ekstra fokus på at udpege den bynære natur i forbindelse med udviklingen af lokale udviklingsplaner. Retningslinjen for skovrejsning vil ikke blive revideret i forbindelse med planen for Grønt Danmarkskort. Retningslinjen for solenergianlæg vil ikke blive revideret i forbindelse med planen for Grønt Danmarkskort. Byrådet skal i 2020 tage stilling til planlægning for solenergianlæg i Viborg Kommune.
B. Inddragelse af lodsejere i udpegningen 1. LandboForeningen Midtjylland: • ønsker, at alle parter har mulighed for at blive hørt og lytte til hinanden • foreslår samarbejde om inddragelse af lodsejere fx i workshops, hvor udpegningerne kan konkretiseres for de berørte lodsejere.	Byrådet forventer, udover et offentligt borgermøde om forslaget til Grønt Danmarkskort, at invitere lodsejere til et eller flere spørgemøder, hvor lodsejerne kan få en introduktion til udpegninger og begrundelser for udpegninger i planforslaget til Grønt Danmarkskort. Byrådet vil gerne samarbejde med lokale landboforeninger om afholdelsen af møderne, og

• ønsker, at myndigheden forud for udpegningen har en dialog med lodsejeren, og at begrundelse for udpegning beror på en faglig vurdering. 9. Lone Frandsen, ønsker at blive involveret i udpegninger på egen jord.	forvaltningen vil tage kontakt, når møderne skal planlægges.
C. Konkrete forslag til indsatser i naturområder 2. Morten Nielsen foreslår, at Viborg Kommune arbejder for, at Hjarbæk Fjord inklusiv Simested Ådal, Skals Ådal, Fiskbæk Ådal og Jordbro Ådal udpeges til ny nationalpark herunder at fjerne dæmningen ved Virksund. 5. Fjordklyngerådet foreslår, at der etableres en naturpark rundt om Hjarbæk Fjord og Lovns Bredning i samarbejde med Skive og Vesthimmerlands kommune. 7. Ulbjerg Lokalråd foreslår, at der etableres en naturpark ved Hjarbæk Fjord og Lovns Bredning i samarbejde med Skive og Vesthimmerlands Kommuner. 3. Morten Nielsen foreslår at fritlægge og genslynge Vestergård Bæk og etablere et omkringliggende vådområde ved Låstrup og dermed etablere et naturområde som en sidedal til Simested Ådal og evt. nord om Låstrup.	Planen for Grønt Danmarkskort kan ikke i sig selv udpege områder til nationalparker og naturparker. Byrådet skal tage stilling til en prioritering af naturindsatsen indenfor Grønt Danmarkskort, og vil i den sammenhæng tage stilling til om forundersøgelser for nationalparker og naturparker – evt. i samarbejde med nabokommunerne - skal indgå i en prioritering. Nye nationalparker oprettes af miljøministeren efter grønt lys fra de berørte kommuner og efter en proces, hvor idéen er drøftet med kommuner, beboere, lodsejere og lokalbefolkning. For alle nationalparker udsteder miljøministeren en særskilt bekendtgørelse. Der er 10 kriterier for at blive optaget i mærkningsordningen Danske Naturparker herunder et kriterie om, at minimum 50 % af naturparkens areal skal være beskyttet natur. Det kan eventuel blive en udfordring afhængigt af afgrænsningen af en naturpark omkring Hjarbæk Fjord og Lovns Bredning. Området opfylder principperne for udpegning af potentiel natur. Byrådet forventer at udpege et område omkring Vestergård Bæk som potentielt naturområde i Grønt Danmarkskort. Dermed sender byrådet et signal om, at byrådet i sin sagsbehandling vil virke for mere natur i området, og at byrådet vil se positivt på projekter om en naturindsats i området. Byrådet skal tage stilling til en prioritering af naturindsatsen indenfor Grønt Danmarkskort. Forslaget vil sammen med de øvrige udpegninger i Grønt Danmarkskort indgå i prioriteringen. Forslaget drøftes også i forbindelse med processen for udarbejdelse af en lokal udviklingsplan for Låstrup. Der er således et kombineret ønske om nærrereative arealer ved Låstrup og naturforbedringer, og byrådet vil se positivt på et lokalt projekt, selvom byrådet ikke nødvendigvis selv kan prioritere det.

6. Danmarks Naturfredningsforening – Viborg Afdeling foreslår, at kommunen gennemgår alle kommunens fredede områder.

10. Initiativgruppen Houlkær foreslår:

- at skove med mange besøgende inddeles i 3 zoner: stillezone, friluftszone og facilitetszone. Fx stillezone i Skovsgaard Skov samt Bruunshåbskovene og facilitetszone i Børneskoven og Granada og friluftszone på Klostermarken og Granada-skoven.
- fredning og langsigtet pleje af lysåbne offentligt ejede og fredede arealer fx arealet omkring Skaldehøj (hede/overdrev), Spangsdal (mose), golfbanen, Søndermølle ådal (fx samlet græsfold) og Klostermarken.
- indsatser for hjemmehørende dyr og fugle i området 'Øst for Paradis' fx krav om hunde i snor, et par hundeskove mere, indsnævring af jagttiden og bekæmpelse af mårhund.
- en kampagne for giftfri haver som indsats for insekter.

11. Lars Skovgaard:

- Foreslår at oprette skoleskove flere steder i kommunen.
- Foreslår en indsats for flere læhegn i det åbne land i samarbejde med lodsejere.
- Foreslår at skabe bedre levevilkår for lærken.
- Opfordrer til infotavler og foldere om naturen i de udpegede områder.

9. Lone Frandsen mener, at naturen vil indfinde sig, hvis Nørreåen afvandes.

I det omfang områderne udpeges i Grønt Danmarkskort skal byrådet tage stilling til en prioritering af naturindsatsen indenfor Grønt Danmarkskort. Byrådet vil i den sammenhæng tage stilling til om de foreslåede indsatser skal prioriteres. Nogle af forslagene kan eventuelt med fordel løftes i andre sammenhænge, som fx i Viborg Naturpark.

Nørreåen er omfattet af Natura 2000-område nr. 30 Lovns Bredning, Hjarbæk Fjord og Skals Ådal. Der foreligger en statslig naturplan og en kommunal handleplan for området. Det er i planerne beskrevet, hvad kommunerne skal arbejde for, bl.a. at kommunerne i deres daglige forvaltning og administration af lovgivning skal tage udgangspunkt i målsætningen for Natura 2000-området. Derudover kan kommunen arbejde for frivillige aftaler med lodsejerne i området. Det gør Viborg Kommune bl.a. i form af projektet 'LIFE IP Natureman - Landmanden som naturforvalter', hvor bl.a. en landskabsstrategi for Nørreåen er et delprojekt.

10. Initiativgruppen Houlkær ønsker, at afgræsning nord for Nørresø bevares.	Området forventes at indgå i Grønt Danmarkskort, da det opfylder principperne for et naturområde. Området er allerede prioriteret i kommunens Natur & Parkplan. Heri står der, at Nørremølle Enge skal fastholdes som et vådområde med ferske enge med afgræsning, moser og søer.
10. Initiativgruppen Houlkær ser positivt på strategiudviklingen af Nørreådal	Planlægningen for Grønt Danmarkskort og udviklingen af en landskabsstrategi for Nørreådal forløber parallelt. Landskabsstrategiens eventuelle forslag til naturindsats vil efterfølgende blive koordineret med Grønt Danmarkskort.
10. Initiativgruppen Houlkær er glade for konkret indsats for blomster i rabatterne på Houlkærvej	Den konkrete indsats er et godt eksempel på, at indsatsen for mere biodiversitet kan køre uafhængigt af planen for Grønt Danmarkskort og på lokaliteter, som ikke nødvendigvis er udpeget til naturområder.
12. Ulbjerg Lokalforsamling: • Foreslår, at der etableres stier og vandruter omkring det kommende Gørup Enge natur- og sø-område og at det bindes sammen med eksisterende stier og vandruter, som er beskrevet i folderen 'Ulbjerg-Sundstrup' og folderen 'Sporet ved Paradiset' (Vesthimmerland). • Foreslår, at der etableres et fugle- og udkigstårn eller en platform i området ved Gørup Enge. • Ønsker at blive inddraget i arbejdet med etablering af stier og vandruter i Gørup Enge.	Planen for Grønt Danmarkskort kan ikke i sig selv fastlægge konkrete rekreative faciliteter. I forbindelse med etableringen af vådområdet ved Gørup Enge vil Viborg Kommune arbejde for at etablere et stiforløb i og omkring vådområdet. Viborg Kommune vil tage kontakt til Ulbjerg Lokalforsamling, når planlægningen for stier mv. går i gang. Kommunen vil gerne samarbejde med lokale interessenter.
D. Forslag til indhold i retningslinjer for Grønt Danmarkskort 6. Danmarks Naturfredningsforening – Viborg Afdeling foreslår, at retningslinjerne afspejler at kommunen administrerer naturområderne ud fra et mål om størst muligt naturindhold og at naturværdier vægtes højere end produktionsinteresser. 6. Danmarks Naturfredningsforening – Viborg Afdeling foreslår, at alle afgørelser forbedrer eller opretholder adgangen til naturen.	Retningslinjerne for Grønt Danmarkskort vil afspejle at naturinteresser prioriteres højere end produktionsinteresser indenfor udpegningerne i Grønt Danmarkskort. Byrådet vil tage stilling til, om det skal indarbejdes i retningslinjen for Grønt Danmarkskort.

13. Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse anmoder om, at der i retningslinjerne for Grønt Danmarkskort anføres, at: "På Forsvarsministeriets øvelsesarealer vil Grønt Danmarkskort ikke medføre nye restriktioner for Forsvarsministeriets eksisterende aktiviteter i nationalt eller internationalt beskyttede naturområder eller i andre områder, der er omfattet af Grønt Danmarkskort."	Eventuelle udpegninger vil ske efter en dialog med Forsvarsministeriet Ejendomsstyrelse.
E. Hensyn til landbrugets udviklingsmuligheder 1. LandboForeningen Midtjylland mener: • at udpegningerne skal tilgodese alle typer af landbrugsmæssige erhverv • at det er vigtigt, at der ved udpegning af potentielle naturområder tages højde for eksisterende husdyrbrug og udviklingsmuligheder for eksisterende og nye husdyrbrug. 8. AgriNord foreslår: • at der tages højde for eksisterende husdyrbrug ved udpegningen af Grønt Danmarkskort. Bl.a. under hensyn til husdyrlovens kobling til Grønt Danmarkskort, der reducerer landbrugets udviklingsmuligheder • at tankerne i 'Fælles løsninger – for natur og landbrug' tages med i planlægningen. 9. Lone Frandsen frygter, at Grønt Danmarkskort giver flere restriktioner udover Natura2000 og §3, som i forvejen er svære at leve med i praksis.	Byrådet fastlægger principper for udpegning af Grønt Danmarkskort, der som udgangspunkt ikke vil resultere i et Grønt Danmarkskort, der berører arealer, der i forvejen er udpeget til værdifulde landbrugsområder eller til områder til store husdyrbrug, ligesom udpegningerne så vidt muligt ikke vil rumme større husdyrbrug. Der vil i forbindelse med udpegning af potentielle naturområder være fokus på udpegningernes forhold til større husdyrbrug, og der vil i mulig udstrækning tages hensyn til disse husdyrbrug. Landbruget opfordres til at gennemgå udpegningerne i planforslaget, når det offentliggøres og i øvrigt gå i dialog med kommunen om eventuelle ønsker om udvidelser og placering af nye husdyrbrug i nærheden af eksisterende naturområder. Som hovedregel vil det være reglerne for Natura 2000 og §3-områder, som har betydning for den eksisterende drift af arealerne. Ifølge planloven skal Grønt Danmarkskort bl.a. omfatte alle Natura 2000-områder. Byrådet skal indenfor Grønt Danmarkskort virke for en større biodiversitet og for en sammenhæng mellem Danmarks naturområder. Byrådet skal vedtage retningslinjer, som vil gælde for administrationen af konkrete ansøgninger og retningslinjer for prioriteringen af naturindsatsen. Byrådets naturindsats på private arealer vil som udgangspunkt tage afsæt i frivilligt samarbejde med lodsejerne. Det kan ikke udelukkes, at udpegningen af Grønt Danmarkskort vil medføre begrænsninger for landbrug indenfor Grønt Danmarkskort.

9. Lone Frandsen spørger om et formelt tilhørsforhold til et Natura 2000-område ved Hjarbæk Fjord resulterer i flere restriktioner, når det naturlige tilhørsforhold er Randers Fjord. 9. Lone Frandsen frygter restriktioner for landbruget og fald i jordpriser ved udpegning.	Nørreåen er omfattet af Natura 2000-område nr. 30 Lovns Bredning, Hjarbæk Fjord og Skals Ådal, som har afstrømning til både Randers Fjord og Hjarbæk Fjord, som er to forskellige vandoplande. Der er forskel på vandplanernes og Natura 2000-områdernes udpegning og afgrænsninger. Udpegningen af Natura 2000-områder følger ikke vandoplandene, men nærmere landskabelige og naturmæssige helheder, fx ådale. Det har ingen formel betydning, at der for Natura 2000-område nr. 30 er tale om to forskellige vandoplande. Natura 2000-lovgivningen rummer bindinger for kommunernes administration af lovgivningen. Der lægges med Grønt Danmarkskort ikke op til yderligere restriktioner for lodsejerne end der i forvejen gælder for Natura 2000-områderne. Byrådet anerkender bekymringen. Det forventes, at en stor del af et kommende Grønt Danmarkskort i Viborg Kommune er udpeget i kommuneplanen forvejen. Som noget nyt skal der dog udpeges potentielle naturområder og potentielle økologiske forbindelser. Det kan give anledning til udpegninger, der ikke er udpeget i forvejen. Det kan dog ikke udelukkes, at en udpegning af Grønt Danmarkskort vil få betydning for landbrug og jordpriser, indenfor de områder der udpeges.
F. Forslag og bemærkninger til konkrete udpegninger 4. Hald Ege Borgerforening foreslår, at den økologiske forbindelse langs Kolbækken fastholdes uændret i forbindelse med lokalplan 487.	Byrådet vedtog den 20. november 2019 tillæg nr. 10 til Kommuneplan 2017 – 2029 i forbindelse med planlægningen for et nyt boligområde. Byrådet vedtog i den forbindelse af ændre på udpegningen af den økologiske forbindelse. Vedtagelsen er påklaget til Planklagenævnet, og der er endnu ikke truffet afgørelse. Ifølge planloven er det byrådet, som vedtager og virker for kommuneplanens indhold. Byrådet kan derfor fastlægge kommuneplanens indhold, når det sker under hensyn til planlovens bestemmelser. Den statslige planlovsmyndighed holder øje med, at kommuneplaner lever op til planloven. Som det fremgår af redegørelsen til tillæg nr. 10, så er det vurderet, at den økologiske forbindelse ikke fungerer som en spredningskorridor mellem Vintmølle Sø og skovene ved Hald Ege, da den er brudt af hovedvej 13 og en rørlagt vandløbsstrækning øst for hovedvejen ned mod Vintmølle Sø. I forbindelse med planen for Grønt Danmarkskort vil det blive vurderet, om området evt. bør udpeges som en potentiel økologisk forbindelse.

6. Danmarks Naturfredningsforening – Viborg Afdeling foreslår konkret følgende områder udlagt til potentiel natur:

- et bælte langs hele kystlinjen mod Hjarbæk Fjord
- Tastum Sø med henblik på genetablering af søen
- fra Karup Å fra Hagebro til Karup over Kongenshus hede, Finderup øvelsesterræn til Hald sø med henblik på nationalpark
- området mellem Hald Sø over Vedsø, Vint Møllesø over Rindsholm og Bruunshaab til og med Klostermarken med henblik på naturpark
- Faldborgdalen mod Rødkærsbro mod Tange Sø med henblik på naturpark
- omkring Brandstrup Mose
- Tunneldalsystemet fra Viborgsøerne over Loldrup Sø, Vansø og ud til Tjele Langsø inklusiv skråningerne ned mod dalbunden

10. Initiativgruppen Houlkær foreslår, at landbrugsarealet mellem Nordre Ringvej og Randersvej øst for Taphedeplanen udpeges til potentielt naturområde med solcellepark eller solvarmeanlæg.

Forslagene vil indgå i overvejelserne ved udpegningen af potentielle naturområder. De potentielle naturområder vil blive udpeget i det omfang, at det kan følge principperne for udpegning af potentiel natur.

Flere af de områder, der er foreslået, er udpeget til fx kommuneplanlagte rammeområder og værdifuldt landbrugsområde. Byrådet er også forpligtet til at virke for disse arealinteresser.

Retningslinjen for solenergianlæg vil ikke blive revideret i forbindelse med planen for Grønt Danmarkskort. Byrådet skal i 2020 tage stilling til planlægning for solenergianlæg i Viborg Kommune.

Forslaget om udpegning til potentielt naturområde vil indgå i overvejelserne ved udpegningen af potentielle naturområder i det omfang, at det følger hovedprincipperne for udpegning af potentielle naturområder.